

MOTION

2021-05-03

Regionfullmäktige

Region Kronoberg

LÅT MÄNNISKORS BEHOV STYRA DEN OFFENTLIGA VÄLFÄRDEN

Det finns en intensiv diskussion i Sverige idag om New Public Management (NPM), den styrform som präglar offentlig sektor och som är hämtad från privat industrisektor. Den beskrivs av Patrik Hall, professor i statsvetenskap, på DN Debatt (29/9 2017) som att "allt fler styr och kontrollerar – allt färre gör själva jobbet". Färre undervisar och vårdar medan fler dokumenterar och kontrollerar. Inte minst leder privatiseringar, entreprenader och auktorisationsmodeller till mer administration.

Regionalt innebär exempelvis vårdvalet en växande byråkrati med svällande kontrollapparat. Två forskare skriver i SvD:s näringsbilaga (7/1 2019) att "modeller från den privata sektorn när de introduceras i offentliga sammanhang är en bidragande orsak till lägre löner och högre personalomsättning". Filosofen Jonna Bornemark menar att konsekvenser av marknadsanpassningen är livsdränering och utmattning bland de anställda (Det omätbaras renässans, 2018).

Otvivelaktigt är det svårt att behålla personal, att rekrytera ny och att minska sjuktalen, inte minst inom vården, där minutstyrning stressar vård- och omsorgsarbetarna, de som ska skapa relationer, stödja och vårda, det vill säga utföra den viktiga kärnverksamheten.

Det finns naturligtvis alternativa sätt att styra och lösningar kan variera beroende på vilken verksamhet det handlar om. Viktiga inslag i nya styrformer är kontinuitet i möten med medborgarna, fler anställda i kärnverksamheten, mer basfinansiering istället för styckpriser, minskad byråkrati och mer demokratiska processer där fackliga organisationer, förtroendevalda, anställda och medborgarnas organisationer kan delta, närhet till personalen i ledarskapet, krav

på yrkesutbildning, goda möjligheter till fortbildning och kärnverksamhet i egen regi.

Vi tror att det går att komma tillrätta med en rad problem och systemfel som förekommer i stort sett överallt i den svenska välfärdssektorn.

Många människor vantrivs i de NPM-styrda organisationerna och känner frustration över att tvingas hantera administrativa system och tillämpa standardiserade arbetssätt i stället för att få använda sina yrkeskunskaper och ägna tiden åt exempelvis patienter.

Ett signum för NPM är också kombinationen av kortsiktig ekonomistyrning och en fjärrkontrollerande ledning med ofta bristfälliga kunskaper om verksamhetens natur. Den verksamhetslogik som då uppstår motverkar innovativ verksamhetsutveckling, förebyggande arbete, hälsofrämjande arbetsplatser och stabila personalgrupper. Det leder ofta till att kostnaderna för sjukskriven personal, personalrekrytering och inhyrda konsulter skjuter i höjden.

De nya, effektivare arbetssätten och formerna för styrning och ledning kan helt enkelt utvecklas genom levande processer där personalen har fått förtroendet att diskutera fram lösningar. Tillitsbaserad styrning kan vara en del i ett nytt sätt att styra.

Med anledning av ovanstående föreslås:

Att en analys om hur personalsammansättningen förändrats över tid när det gäller relationen operativt arbete och kontrollerande arbete,

Att utefter analysens resultat ta fram mål och åtgärder för nya och mer demokratiska styrformer inom vård och annan kärnverksamhet.

För Vänsterpartiets regiongrupp

Eva-Britt Svensson